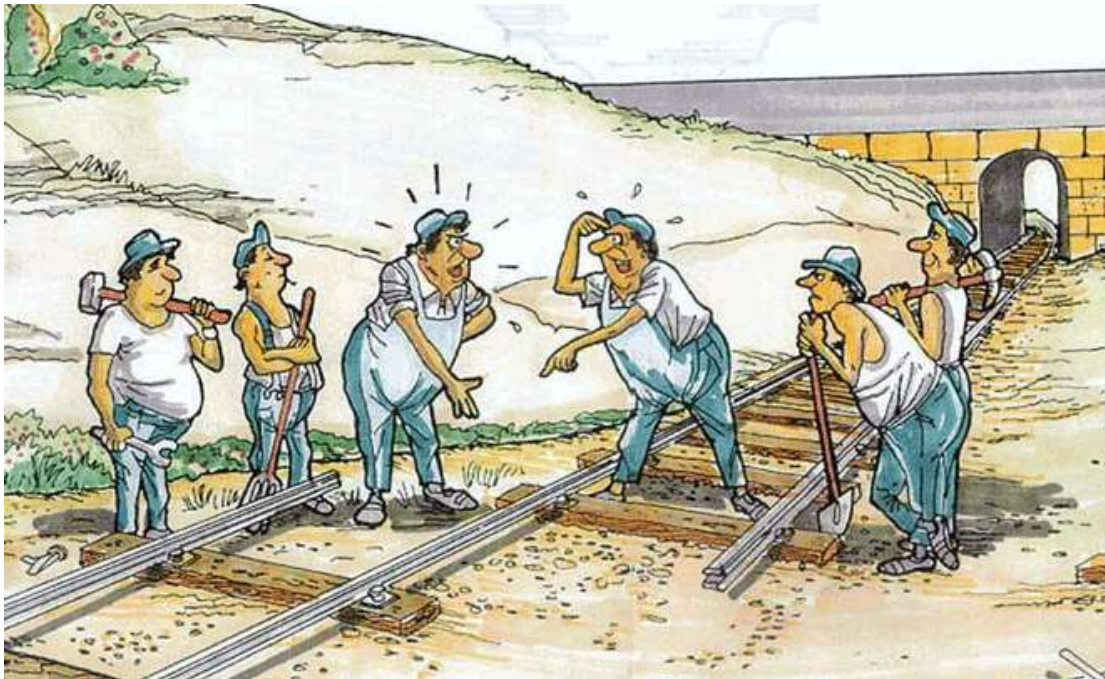

פרק 10

מימוש, שילוב ובדיקות

פעילות הקידוד ובדיקות היחידה

- מטרת הפעילות

- יצירת מרכיבי הקוד של התוכנה ובדיקתם

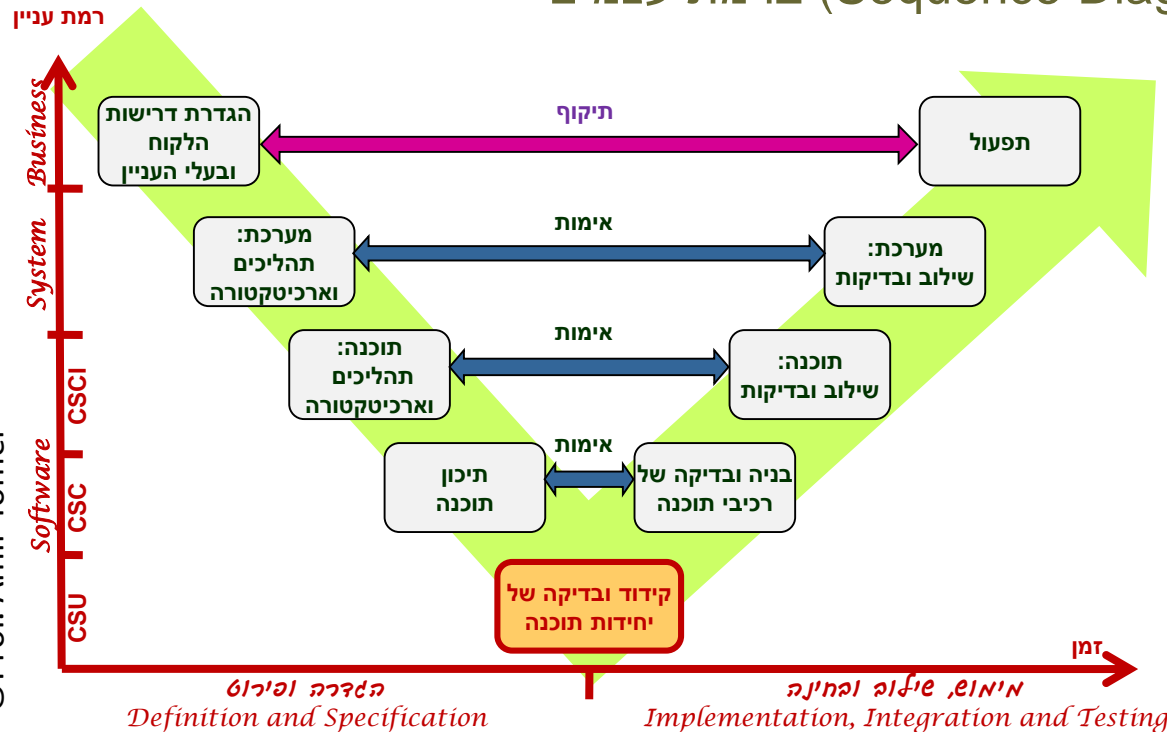
- קלט

- מודל מחלקות (Class Diagram)

- תהליכי תוכנה (Sequence Diagrams) ברמת עצמים

- תוצרים

- מודולי תוכנה בדוקים

עקרונות לקידוד נכון

- תוכנית מחשב נועדה לקריאה ע"י בני-אנוש

- שמות

- שמות משמעותיים ועקביים

- מבנה

- עריכה חזותית של הקוד

- כתיבה מדורגת (indented)

- שורות ריקות

- מבנים ברורים וברי-עקיבה

- מבני בקרה

- מבני נתונים

- הקטנת סיבוכיות הקוד

- לכידות (cohesion) וצימוד (coupling)

- הערות (comments)

- הבהרות של כל מה שלא מובן מאליו

שימוש נכון בשמות

- שמות משמעותיים

- קשר בין השם לבין מה שהוא מייצג

- שמות מלאים, אך ללא סירבול מיותר

```
The_DataBase_Capacity_Counter = The_DataBase_Capacity_Counter + 1;
```

- חד משמעיות

- מה מייצג המשתנה `?fstpt`

first point? (`first_point`, `frstpnt`, `point1`)

file start pointer? (`file_start_ptr`)

fast prototype? (`fastPT`)

- שמירה על עקביות

- דוגמה גרועה: ייצוג המונח תדירות (`frequency`) באופנים שונים

`freqAverage`, `frequencyMaximum`, `minFr`, `frqncyTotl`

קוד המתעד את עצמו (self documenting code)*

- מה עושה התוכנית הבאה*

```
for ( i = 2; i <= num; i ++ ) {  
meetscriteria[ i ] = true;  
}  
for ( i = 2; i <= num / 2; i++ ) {  
j = i + i;  
while ( j <= num ) {  
meetscriteria[ j ] = false;  
i = j + i;  
}  
}  
for ( i = 2; i <= num; i ++ ) {  
if ( meetscriteria[ i ] ) {  
system.out.println ( i + " meets criteria." );  
}  
}
```

* Steve McConnell, Code Complete, 2nd Edition, Microsoft, 2004

אותה תוכנית בסגנון של self-documenting code

```
For ( primecandidate = 2; primecandidate <= num; primecandidate++ ) {
    isPrime[ primecandidate ] = true;
}

for ( int factor = 2; factor < ( num / 2 ); factor++ ) {
    int factorableNumber = factor + factor;
    while ( factorableNumber <= num ) {
        isprime[ factorableNumber ] = false;
        factorableNumber = factorableNumber + factor;
    }
}

for ( primecandidate = 2; primecandidate <= num; primecandidate++ ) {
    if ( isprime[ primecandidate ] ) {
        system.out.println( primecandidate + " is prime." );
    }
}
```

CHECKLIST: Self-Documenting Code Classes (1)

- **Classes**

- Does the class's interface present a consistent abstraction?
- Is the class well named, and does its name describe its central purpose?
- Does the class's interface make obvious how you should use the class?
- Is the class's interface abstract enough that you don't have to think about how its services are implemented?
 - Can you treat the class as a black box?

- **Routines**

- Does each routine's name describe exactly what the routine does?
- Does each routine perform one well-defined task?
- Have all parts of each routine that would benefit from being put into their own routines been put into their own routines?
- Is each routine's interface obvious and clear?

CHECKLIST: Self-Documenting Code Classes (2)

- **Data Names**

- Are type names descriptive enough to help document data declarations?
- Are variables named well?
- Are variables used only for the purpose for which they're named?
- Are loop counters given more informative names than i, j, and k?
- Are well-named enumerated types used instead of makeshift flags or boolean variables?
- Are named constants used instead of magic numbers or magic strings?
- Do naming conventions distinguish among type names, enumerated types, named constants, local variables, class variables, and global variables?

- **Data Organization**

- Are extra variables used for clarity when needed?
- Are references to variables close together?
- Are data types simple so that they minimize complexity?
- Is complicated data accessed through abstract access routines (abstract data types)?

- **Control**

- Is the nominal path through the code clear?
- Are related statements grouped together?

תיעוד בגוף הקוד (comments) – סוגי הערות

✗ חזרה על הקוד

- מביאות יותר טרחה מאשר תועלת
- ```
X = X+1; /* add 1 to X */
```

## ✓ הסבר של הקוד

- נועדו להסביר קוד מתוחכם, מסובך או רגיש
- קוד שקשה להסביר עדיף לשנות מאשר לתעד

## ✓ סימונים (זמניים) בתוך הקוד

- תזכורות שיש לשים לב אליהן, אך להסירן בשלב מאוחר יותר
  - כתובות בצורה "מאירת עיניים"
- ```
return NULL; // ***** NOT DONE! FIX BEFORE RELEASE
```

✓ סיכום / תקציר של הקוד

- מספר שורות קצרות

✓ תאור כוונת הקוד

- הסבר ברמת הבעיה, לא ברמת הפתרון
- ```
-update employeeRecord object ולא - get current employee information
```

## ✓ מידע שלא ניתן לביטוי ברור על ידי הקוד עצמו

- דקויות ההבנה הקיימות בזמן הכתיבה, לא יהיו מובנות מאליהן בשלבים מאוחרים יותר, או ע"י אנשים אחרים!

# תחזוקת התיעוד

- גם התיעוד בגוף הקוד עומד להשתנות עם שינויי הקוד, ולכן הוא צריך להיות כתוב בצורה נוחה לתחזוקה
  - קוד קשה לתחזוקה

```
/******
* class: GigaTron (GIGATRON.CPP) *
* author: Dwight K. coder *
* date: July 4, 2014 *
* *
* Routines to control the twenty-first century's code evaluation *
* tool. The entry point to these routines is the Evaluatecode() *
* routine at the bottom of this file. *
*****/
```

– קוד קל לתחזוקה

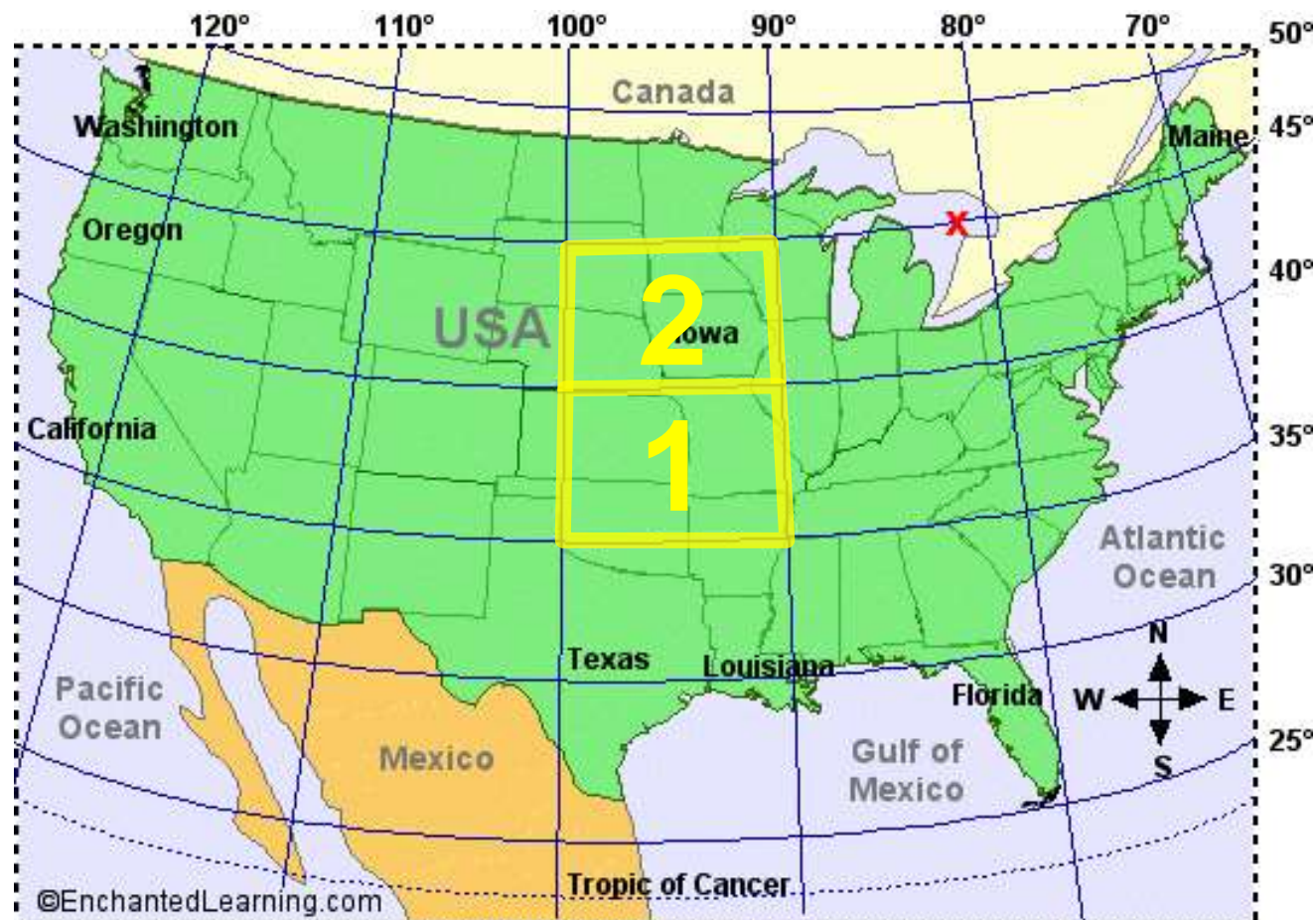
```
/******
class: GigaTron (GIGATRON.CPP)

author: Dwight K. coder
date: July 4, 2014


Routines to control the twenty-first century's code evaluation
tool. The entry point to these routines is the Evaluatecode()
routine at the bottom of this file.
*****/
```

משפטי תנאי ברורים

- האם קואורדינטה $[X, Y]$ נמצאת באיזור המסומן (והיכן)?

משפטי תנאי ברורים - המשך


```
if (latitude > 35 && longitude > 90)
{
 if (latitude <= 40 && longitude <= 100)
 mapSquareNo = 1;
 else if (latitude <= 45 && longitude <= 100)
 mapSquareNo = 2;
 else
 System.out.println("Not on the map");
}
else
 System.out.println("Not on the map");
```

```
if (longitude > 90) && longitude <= 100 &&
 latitude > 35 && latitude <= 40)
 mapSquareNo = 1;
else if (longitude > 90 & longitude <= 100 &&
 latitude > 40 && latitude <= 45)
 mapSquareNo = 2;
else
 System.out.println("Not on the map");
```


משפטי תנאי ברורים - עקרונות

- משפטי תנאי מקוננים - קשים לקריאה

if-if -

if-else-if -

- בדרך כלל יש שקילות בין שני המבנים:

```
if <condition1>
```

```
 if <condition2>
```

```
if <condition1> && <condition2>
```

- כלל אצבע:

– יש להמנע ממשפטי תנאי מקוננים בעומק של יותר מ-3 רמות.

CHECKLIST: Using Conditionals*

- **if-then Statements**

- Is the nominal path through the code clear?
- Do *if-then* tests branch correctly on equality?
- Is the *else* clause present and documented?
- Is the *else* clause correct?
- Are the *if* and *else* clauses used correctly-not reversed?
- Does the normal case follow the *if* rather than the *else*?

- **if-then-else-if Chains**

- Are complicated tests encapsulated in boolean function calls?
- Are the most common cases tested first?
- Are all cases covered?
- Is the *if-then-else-if* chain the best implementation-better than a *case* statement?

- **case Statements**

- Are cases ordered meaningfully?
- Are the actions for each case simple-calling other routines if necessary?
- Does the *case* statement test a real variable, not a phony one that's made up solely to use and abuse the *case* statement?
- Is the use of the default clause legitimate?
- Is the default clause used to detect and report unexpected cases?
- In C, C++, or Java, does the end of each case have a *break*?

---

* Steve McConnell, *Code Complete*, 2nd Edition, Microsoft, 2004

רמות בדיקה של מערכת/מוצר תוכנה

• במהלך מחזור החיים קיימות 3 רמות בדיקה עקרוניות

– בדיקות יחידה

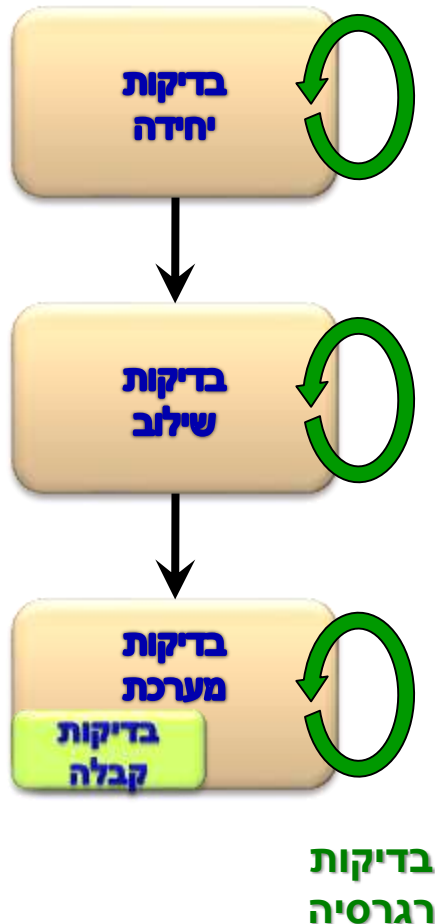
- מתבצעות לכל יחידה בנפרד במקביל לקידוד
- יש לחזור עליהן בכל פעם שהיחידה השתנתה

– בדיקות שילוב (אינטגרציה)

- מתבצעות לכל תת-קבוצה של פריטים לאחר שילובם
- כוללות חזרה על בדיקות של רמת שילוב קודמת, לוודא שהשילוב החדש לא "קלקל" את מה שעבד קודם

– בדיקות מערכת / מוצר

- סוגים שונים של בדיקות (פירוט בהמשך) למוצר הסופי
- יש לחזור על חלק מהן בכל פעם שחלו שינויים במוצר

- הגדרה (ד. גלין)

– בדיקות תוכנה הוא תהליך **פורמאלי**, המבוצע בידי **צוות בדיקות מומחה**, אשר במהלכו יחידת תוכנה, מספר יחידות תוכנה משולבות או מערכת תוכנה שלמה נבדקות באמצעות **הרצת התוכנה על גבי מחשב**. כל הבדיקות מבוצעות על פי נוהלי בדיקה (test procedures) **מאושרים** מעל מקרי בדיקה (test cases) **מאושרים**.

- מטרות הבדיקות

– מטרות ישירות

- לזהות ולחשוף מספר רב ככל האפשר של שגיאות בתוכנה הנבדקת
- להביא את התוכנה הנבדקת, לאחר תיקון השגיאות המזהות ובדיקה חוזרת, לרמת איכות קבילה
- לבצע את הבדיקות הנדרשות ביעילות ובאפקטיביות, בגבולות הזמן והתקציב

– מטרה עקיפה

- לאסוף רישום של שגיאות תוכנה לצורך שימוש במניעת שגיאות עתידיות (באמצעות פעולות מתקנות ופעולות מונעות)

דירוג שגיאות תוכנה ("באגים") על פי חומרתן

חומרה	תיאור
5 (קריטית)	(1) מונעת ביצוע של יכולות חיוניות (2) מסכנת את הבטיחות, הבטחון או דרישות קריטיות אחרות
4	(1) משפיעה לרעה על ביצוע פעולות חיוניות (2) משפיעה לרעה על סיכוני עלות, לו"ז או סיכונים טכניים של הפרויקט, או של אחזקת המערכת, כאשר לא ידוע פתרון העוקף את הבעיה (work-around)
3	(1) משפיעה לרעה על יכולות ביצוע פעולות חיוניות, כאשר ידוע פתרון עוקף (2) משפיעה לרעה על סיכוני עלות, לו"ז או סיכונים טכניים של הפרויקט, או של אחזקת המערכת, כאשר ידוע פתרון עוקף
2	(1) גורמת אי-נוחות למשתמש/למפעיל, אשר אינה משפיעה על יכולות חיוניות של המשימה או התפעול (2) גורמת אי-נוחות לצוות הפיתוח או האחזקה, אך אינה מונעת מהם לממש את אחריותם
1 (מזערית)	משפיעה בכל צורה אחרת.

7 העקרונות של Meyer לבדיקות תוכנה

**Bertrand Meyer,
Seven Principles of Software Testing,
IEEE Computer, August 2008**

1. הגדרה

- לבדוק תוכנית זה לגרום לה להיכשל

2. בדיקות לעומת מפרטים

- בדיקות אינן תחליף למפרטים

• בדיקות רגרסיה

- כל ביצוע שנכשל חייב להניב מקרה-בדיקה (test case), אשר יישאר כחלק קבוע מחבילת הבדיקות של הפרויקט

• תוצאות הבדיקות הן "אורקלים" (test oracles)

- קביעת ההצלחה או הכשלון של בדיקה חייב להיות תהליך אוטומטי (אורקל)

• מקרי בדיקה ידניים ואוטומטיים

- תהליך בדיקה אפקטיבי חייב לכלול הן בדיקות ידניות והן בדיקות אוטומטיות

• הערכה אמפירית של אסטרטגיות הבדיקה

- הערך כל אסטרטגיית בדיקה, אטרקטיבית ככל שתהיה, באמצעות הערכה אובייקטיבית תוך שימוש בקריטריונים מפורשים בתהליך בדיקה בר-חזרה

• קריטריוני הערכה

- התכונה החשובה ביותר של אסטרטגיית בדיקה היא מספר השגיאות שהיא מצליחה לגלות כפונקציה של הזמן.

בדיקתיות (Testability)

- הגדרה

– המידה בה מערכת או רכיב מאפשרים את ההגדרה של קריטריוני בדיקה ואת הביצוע של בדיקות אשר יקבעו האם קריטריונים אלה הושגו.

- שתי משמעויות (קשורות אך שונות)

– מה הסיכוי שהתוכנה תחשוף תקלה במהלך בדיקות, אם התקלה קיימת
– עד כמה ניתן בקלות לעמוד בקריטריון כיסוי* במלואו

- *קריטריוני כיסוי

– כיסוי פונקציונלי – מעבר דרך כל הפונקציות בתוכנה
– כיסוי משפטים – מעבר דרך כל משפטי התוכנה
– כיסוי תנאים – מעבר דרך כל צמתי ההחלטה וההסתעפויות שבתוכנה
– כיסוי מסלולים – מעבר דרך כל המסלולים האפשריים בתוכנה
– כיסוי כניסות/יציאות – מעבר דרך כל הקריאות והחזרות בתוכנה

כללים להבטחת בדיקות התוכנה* (1)

“The better we can control the software, the more the testing can be automated and optimized”

- יכולת בקרה (Controlability)

- קיים ממשק בו ניתן להגדיר תרחישי בדיקה, או אמצעי להפעלת בדיקות

- debugger

- כלי בדיקה מסחרי

- מצבי התוכנה והחומרה וכן משתני המערכת ניתנים לשליטה באופן ישיר ע"י מהנדס הבדיקות

- אובייקטים, מודולים או שכבות פונקציונליות ניתנים לבדיקה באופן בלתי-תלוי

---

* J. Bach, Heuristics of Software Testability, 2003

כללים להבטחת בדיקתיות התוכנה (2)

“What you see is what can be tested”

• שקיפות (Observability)

- מצבי-עבר וערכים היסטוריים של משתני מערכת הינם גלויים או בני-תשאול (queriable)
  - כגון transaction logs
- פלט שונה מיוצר עבור כל קלט
- מצבים ומשתני מערכת הינם גלויים או בני-תשאול תוך כדי ריצה
- כל הגורמים המשפיעים על הפלט הינם גלויים
- פלט לא תקין - מזוהה בקלות
- שגיאות פנימיות מתגלות באופן אוטומטי ומדווחות ע”י מנגנוני בדיקה עצמית

כללים להבטחת בדיקתיות התוכנה (3)

“To test it, we have to get at it”

• זמינות (Availability)

- בתוכנה קיימים כמה באגים
  - באגים מוסיפים תקורה של ניתוח ודיווח לתהליך הבדיקות
- באגים אינם מפריעים להרצת בדיקות
- המוצר מתפתח בשלבים פונקציונליים
  - מאפשר פיתוח ובדיקה באופן סימולטני
  - חלקים שכבר נבדקו יכולים לשמש לבדיקת חלקים אחרים
- קיימת נגישות לקוד המקור

כללים להבטחת בדיקות התוכנה (4)

“The simpler it is, the less there is to test”

- פשטות (Simplicity)

- התכן שומר על עקביות עצמית

- פשטות פונקציונלית

- למשל, כמות ה-features הינה המינימום הנדרש כדי לענות על הדרישות

- פשטות מבנית

- למשל, המודולים הם בעלי לכידות גבוהה וצימוד רופף

- פשטות הקוד

- למשל, הקוד איננו מפותל עד כדי כך שקורא חיצוני אינו יכול לסקור אותו בצורה אפקטיבית

כללים להבטחת בדיקות התוכנה (5)

“The fewer the changes, the fewer the disruptions to testing”

• יציבות (Stability)

- שינויים לתוכנה אינם שכיחים
- שינויים לתוכנה מבוקרים ומפורסמים
- שינויים לתוכנה אינם הופכים בדיקות אוטומטיות לבלתי-תקפות

כללים להבטחת בדיקות התוכנה (6)

“The more information we have, the smarter we will test”

• מידע (Information)

- התכן דומה למוצרים קודמים שאנו מכירים
- הטכנולוגיה עליה מבוסס המוצר מובנת היטב
- התלויות בין רכיבים חיצוניים, פנימיים ומשותפים - מובנות היטב
- מטרת התוכנה מובנת היטב
- משתמשי התוכנה מובנים היטב
- הסביבה בה ישתמשו בתוכנה מובנת היטב
- התיעוד טכני נגיש, מדויק, מאורגן היטב, ספציפי ומפורט
- דרישות התוכנה מובנות היטב

בדיקות יחידה

- unit

– חלק קוד שיכול לעבור קומפילציה בנפרד וניתן לבדיקה עצמאית

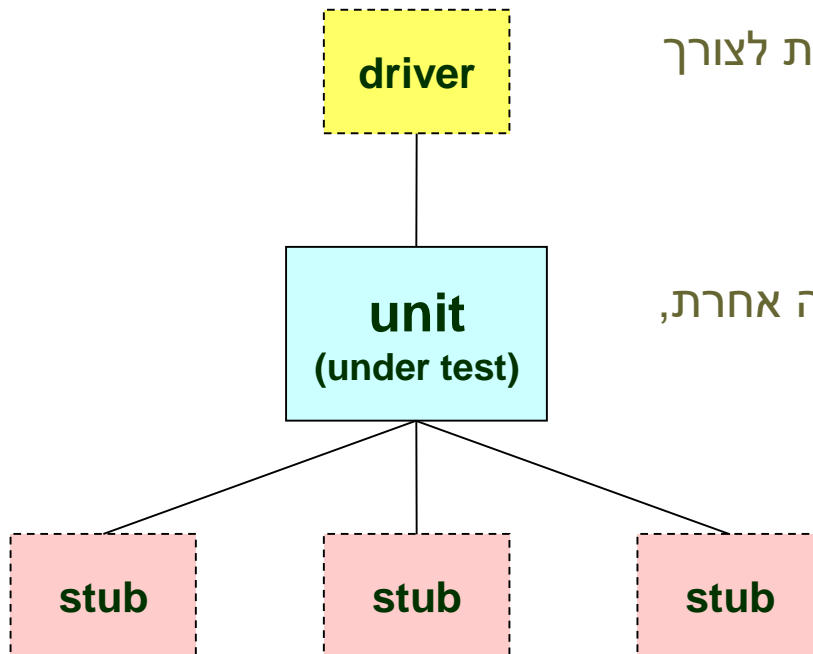
- בדרך כלל נכתב ונבדק ע"י תכנת בודד

- driver

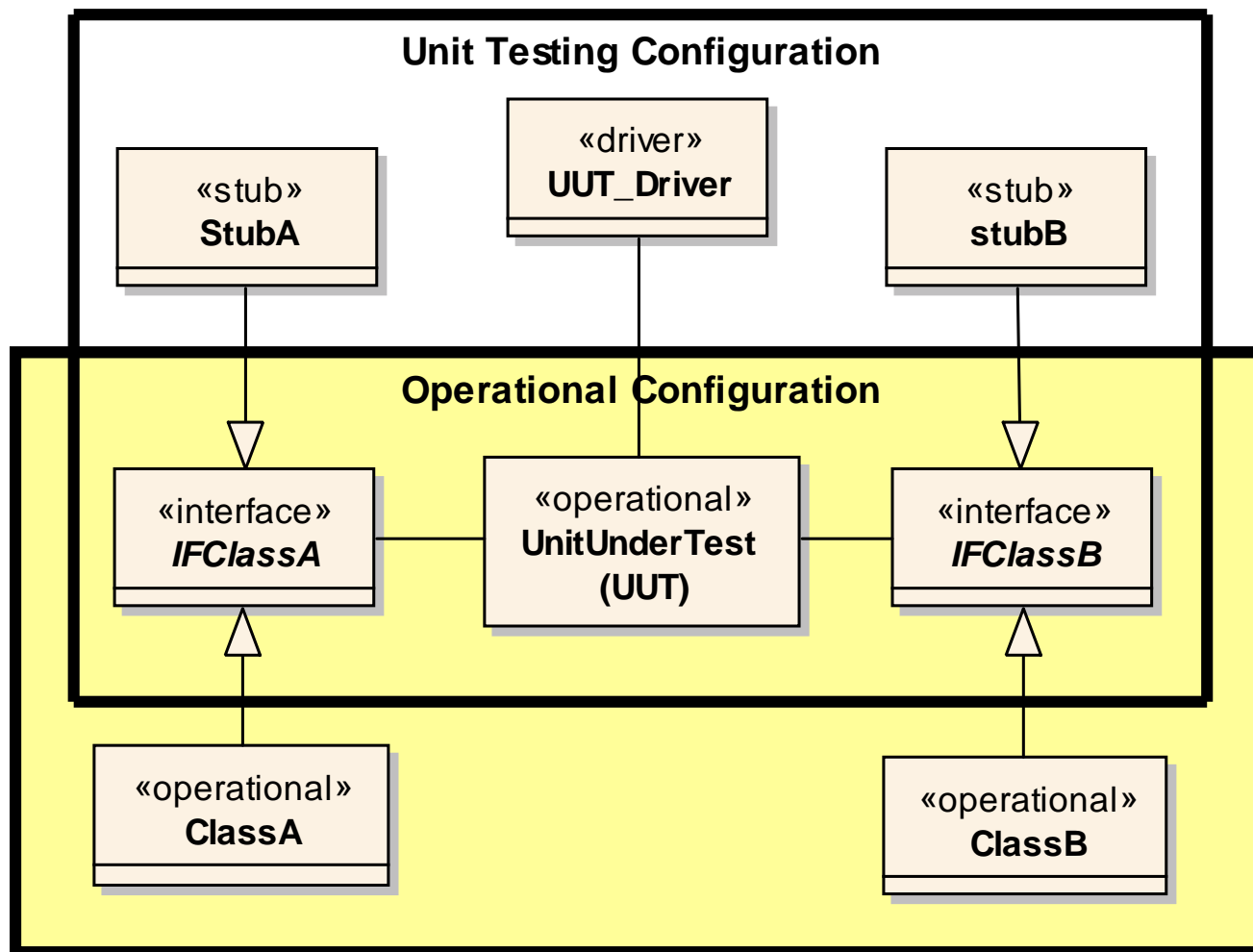
– יחידת "דמה" המפעילה יחידה אחרת לצורך בדיקת היחידה **המופעלת**

- stub

– יחידת "דמה" המופעלת מתוך יחידה אחרת, לצורך בדיקת היחידה **המפעילה**

סביבת בדיקות יחידה למחלקה

שיטות לבדיקת יחידה

- קופסה שחורה (black box)

– בחינת התפקוד של היחידה בתוך המערכת

- נכונות הפלט / התגובה

- ערכים "חוקיים"

- ערכים "לא חוקיים"

- מהירות התגובה

- קופסה לבנה (white box, glass box)

– בחינת המבנה הפנימי של היחידה

- מסלולי החישוב

- נכונות החישובים

- נכונות ההחלטות הלוגיות

בכל אחת מהשיטות יש להכין
קובץ נתוני בדיקה (test data)
לכיסוי כל המקרים השונים

בדיקות יחידה – קופסה שחורה

בדיקות כיסוי לפונקציה $f(X_1, \dots, X_n)$

- נתוני הבדיקה צריכים לייצג את כל מחלקות-השקילות (equivalence classes) של ערכי הארגומנטים

– עבור כל ארגומנט X :

- אם היחידה אמורה להגיב באופן מוגדר לערכי X בתחום נתון $[L, U]$ אזי יש לבדוק את f עם חמישה ערכים שונים של X :

– $X > U$, $X = U$, $L < X < U$, $X = L$, $X < L$

- לדוגמה

– הפונקציה $\text{power}(\text{Range}, \text{Speed})$ מחשבת עוצמה (בסולם HML) כתלות בטווח ובמהירות, על פי הטבלה הבאה:

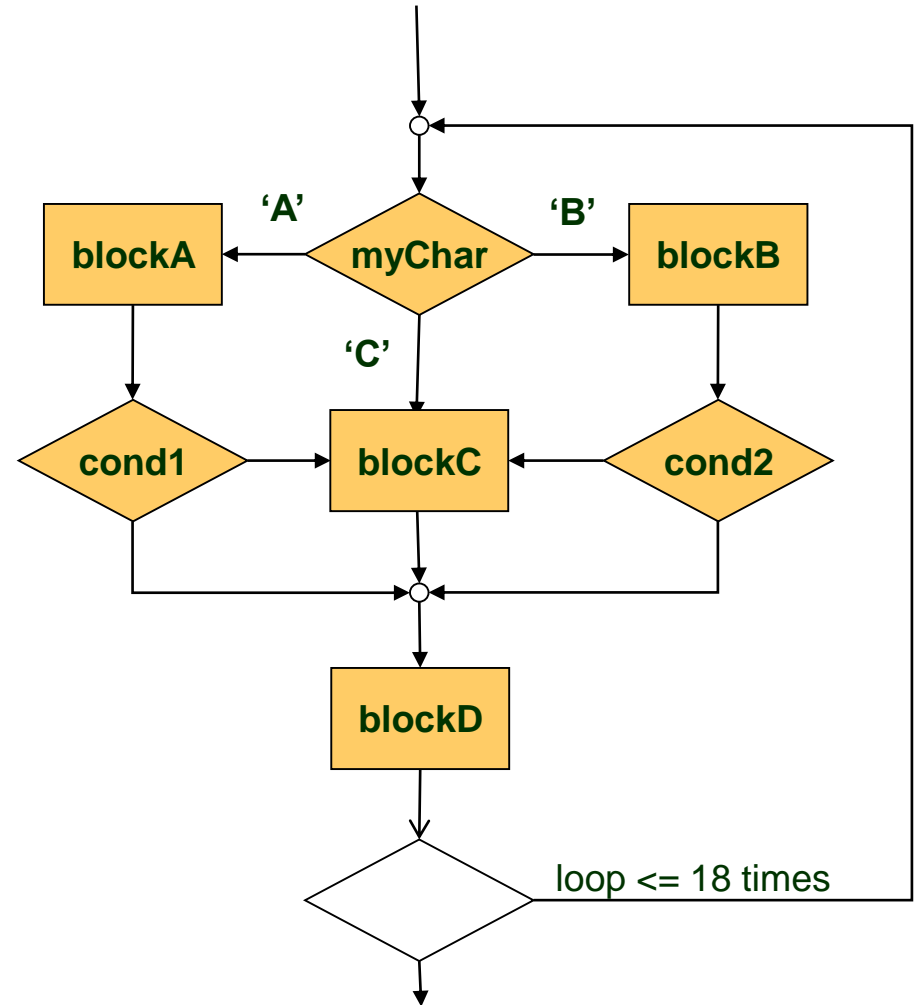
Speed \ Range	Range		
	$R < 1$	$1 \leq R \leq 5$	$R > 5$
$S < 100$	L	L	M
$100 \leq S \leq 200$	L	M	H
$S > 200$	M	H	H

בדיקות יחידה – וקטור בדיקות לפונקציה

R	S	Expected Result
0.5	50	L
0.5	100	L
0.5	150	L
0.5	200	L
0.5	250	M
1	50	L
1	100	M
1	150	M
1	200	M
1	250	H
...		

בדיקות יחידה – קופסה לבנה

```
read (kmax) //1 <= kmax <= 18
for (k=0; k < kmax; k++) do
{
 read(myChar)
 switch (myChar)
 {
 case 'A':
 blockA;
 if (cond1) blockC;
 break;
 case 'B':
 blockB;
 if (cond2) blockC;
 break;
 case 'C':
 blockC;
 break;
 }
 blockD
}
```


$$5^1 + 5^2 + 5^3 + \dots + 5^{18} = 4.77 \times 10^{12}$$

• מספר המעברים האפשריים:

בדיקת מסלולי-בסיס (Base Path testing)

(McCabe, 1976)

- שיטה קלאסית לבדיקת "קופסה לבנה"
  - כיסוי כל המעברים האפשריים בתוך היחידה
- בניית גרף זרימה (flow graph) של היחידה
  - צומת - יחידת חישוב ללא הסתעפות
  - קשת - הסתעפות בחישוב
- מסלול בלתי-תלוי
  - מסלול מהתחלה לסיום, הכולל לפחות צומת אחד חדש, לעומת מסלולים אחרים

בדיקת מסלולי-בסיס - דוגמה

a procedure in PDL

```
1: do while records remain
 read record;
2: if record field 1 = 0
3: then process record;
 store in buffer;
 increment counter;
 else
4: if record field 2 = 0
5: then reset counter;
6: else process record;
 store in file;
7: endif
 endif
8: enddo
9: end
```

base paths

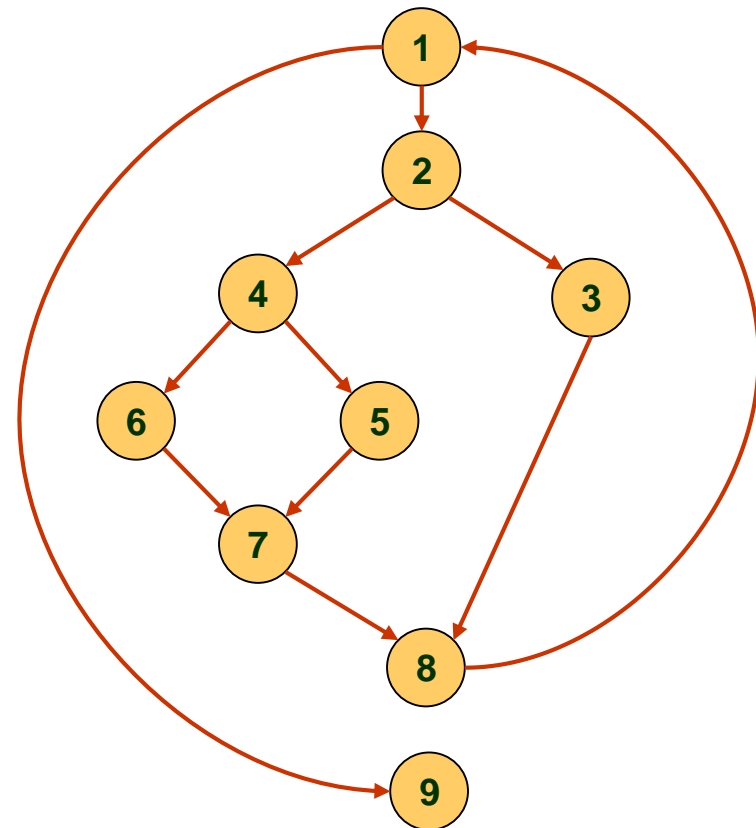
path 1: 1 - 9

path 2: 1 - 2 - 3 - 8 - 1 - 9

path 3: 1 - 2 - 4 - 5 - 7 - 8 - 1 - 9

path 4: 1 - 2 - 4 - 6 - 7 - 8 - 1 - 9

flow graph

V(G) - הסיבוכיות הציקלומטית (Cyclomatic Complexity) של הגרף G

• מספר מסלולי הבסיס הוא סופי (וקטן!)

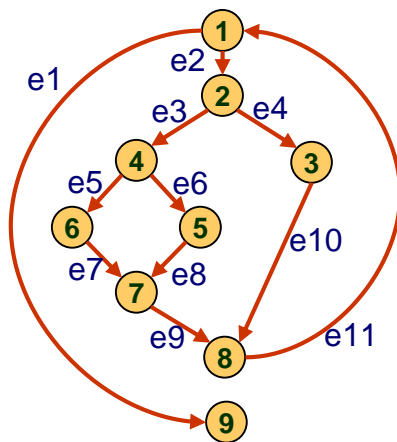
– המספר המקסימלי של מסלולים בלתי תלויים

$$V(G) = E - N + 2 \quad (E = \text{קשתות}, N = \text{צמתים})$$

$$= P + 1 \quad (P = \text{מספר הצמתים מהן יוצאת יותר מקשת אחת}^*)$$

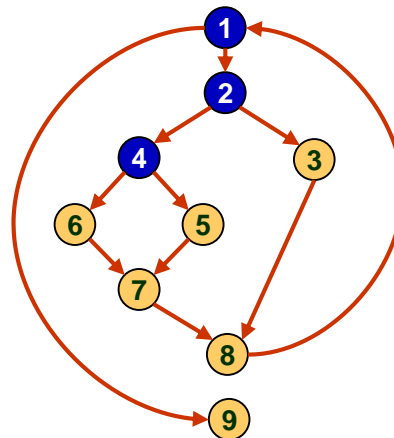
* לגרפים עם דרגת יציאה 2 לכל היותר

$$= R \quad (R = \text{מספר האיזורים הסגורים} + \text{האיזור "הפתוח"})$$

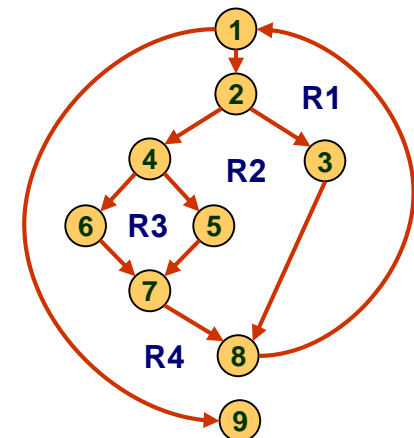
$$11 - 9 + 2$$

=

$$3+1$$

=

$$4$$

פעילות השילובים והבדיקות של התוכנה

- מטרת הפעילות

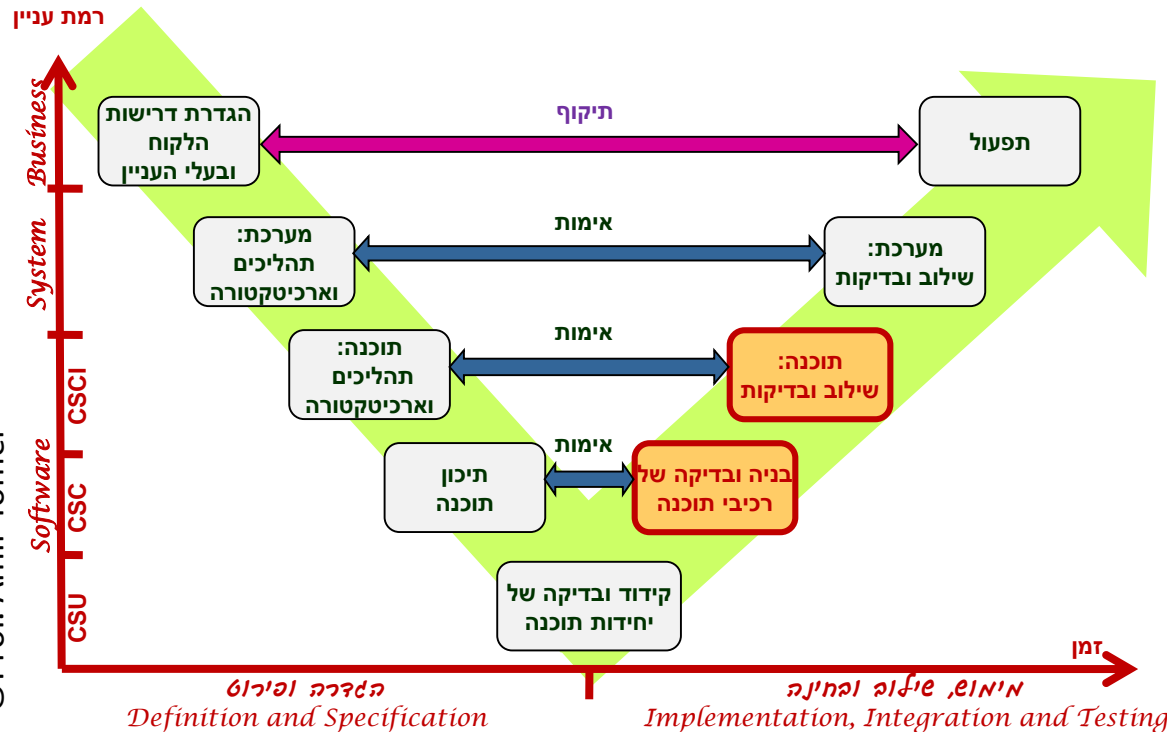
– יצירת פריטים (יישומים) עובדים ובדוקים של תוכנה

- קלט

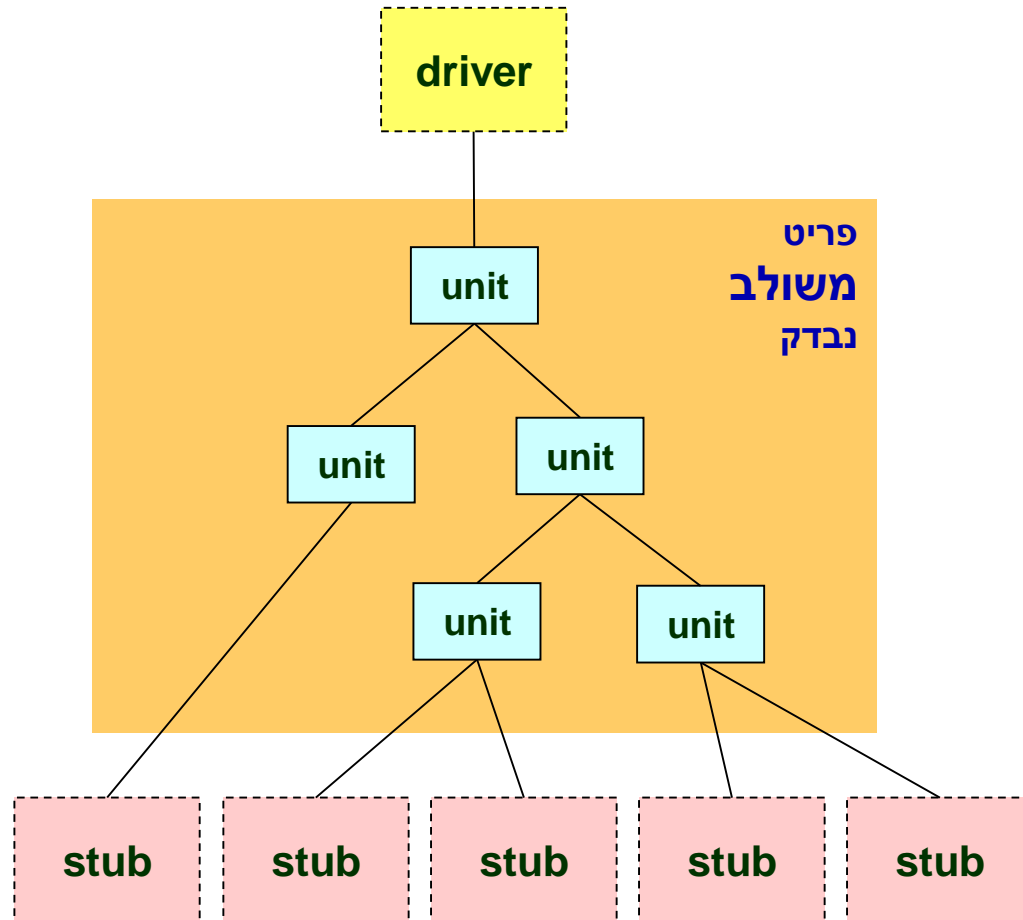
– יחידות תוכנה בדוקות

- תוצרים

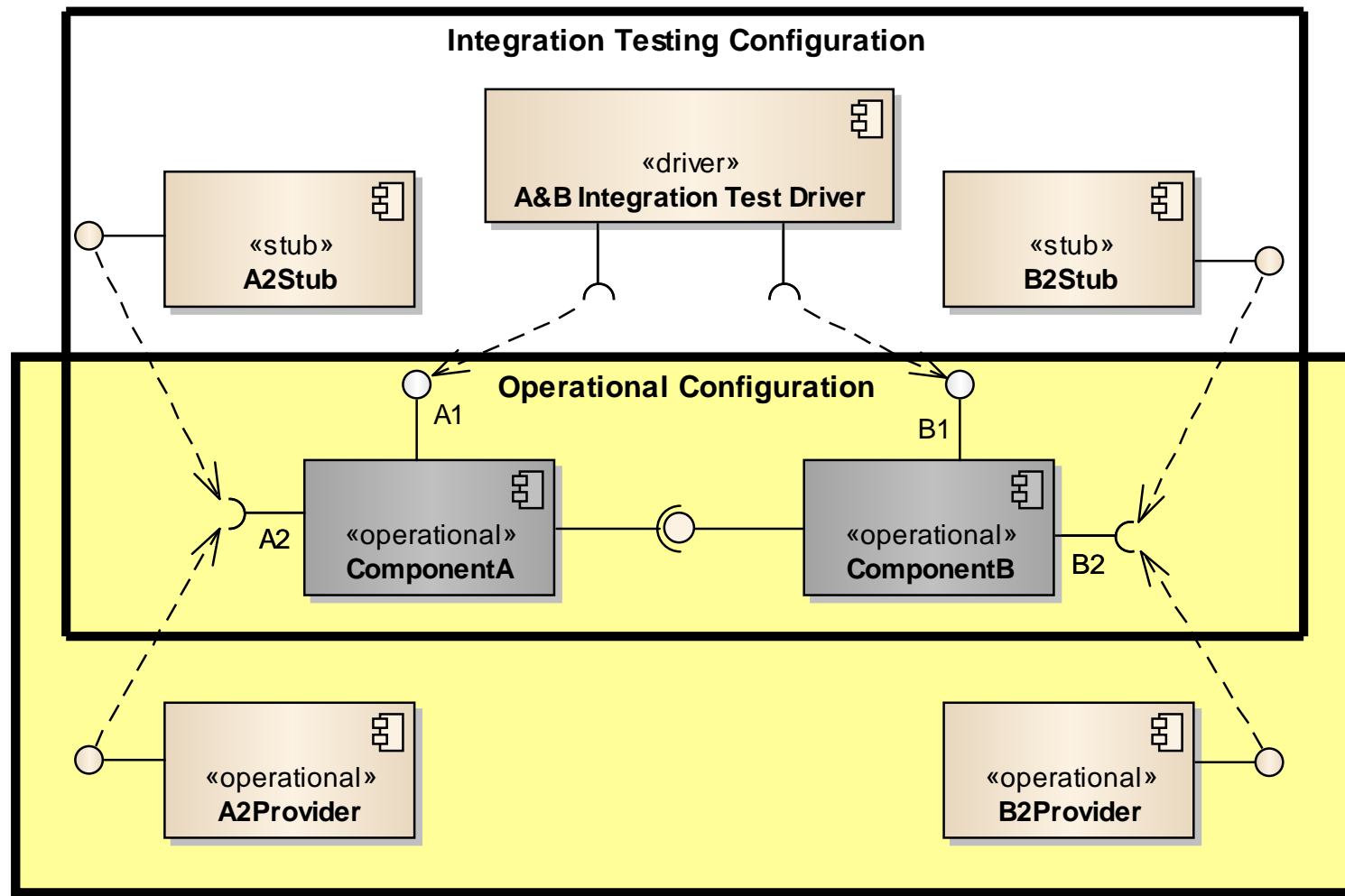
– פריטי תוכנה בדוקים

סביבת בדיקה לפריט משולב

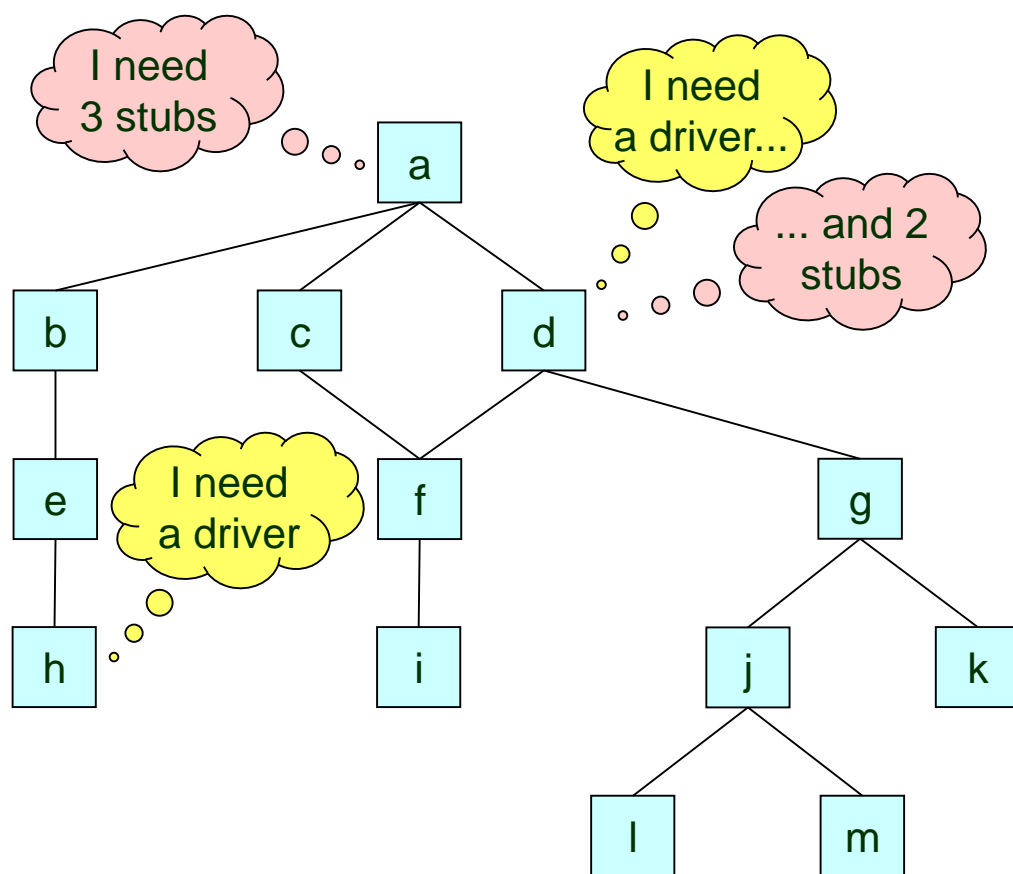

סביבת בדיקות שילוב (לרכיבים) – יצוג UML

מימוש ושילוב – גישת "המפץ הגדול"

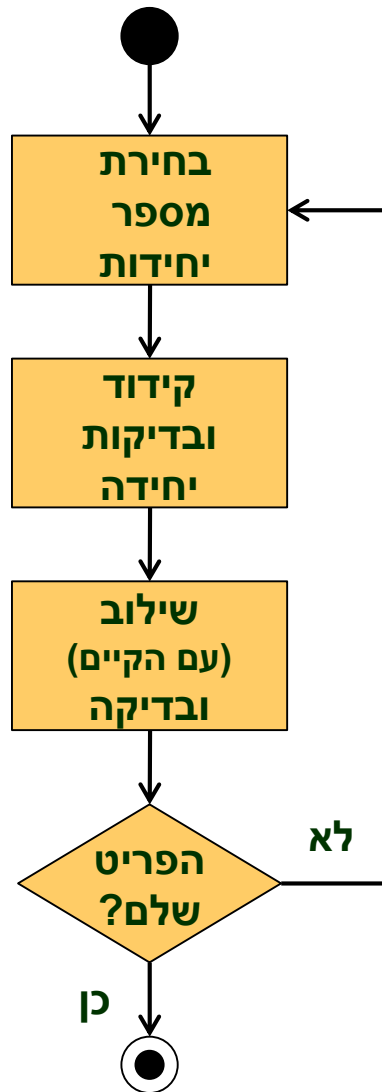
- שלב א': קידוד ובדיקה של כל יחידה בנפרד
- שלב ב': קישור כל 13 היחידות ובדיקת המוצר השלם

השקעה בסביבת בדיקות:

drivers21
13 stubs

מימוש ושילוב בסבבים

• בשיטת "המפץ הגדול" קיימות שתי בעיות עיקריות:

- בעיה מס' 1
  - יש לכתוב stubs ו-drivers ולהשליך אותם לאחר מכן

- בעיה מס' 2
  - קושי לבודד תקלות
  - התקלה יכולה להימצא בכל מקום

– 13 יחידות

– 13 ממשקים

• הפתרון לשתי הבעיות

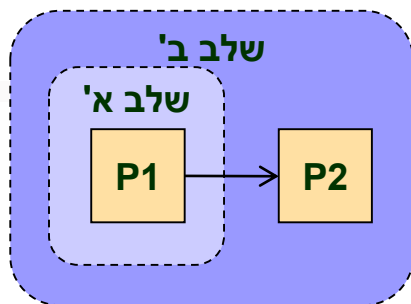
- מימוש ושילוב בסבבים

• השאלות:

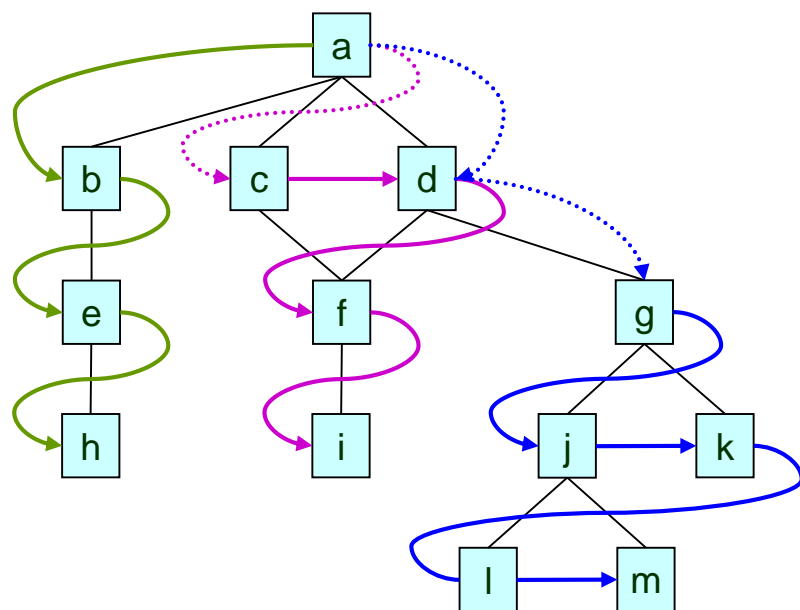
- אילו יחידות לבחור בכל סבב?
- באיזה סדר לשלב?

מימוש ושילוב top-down

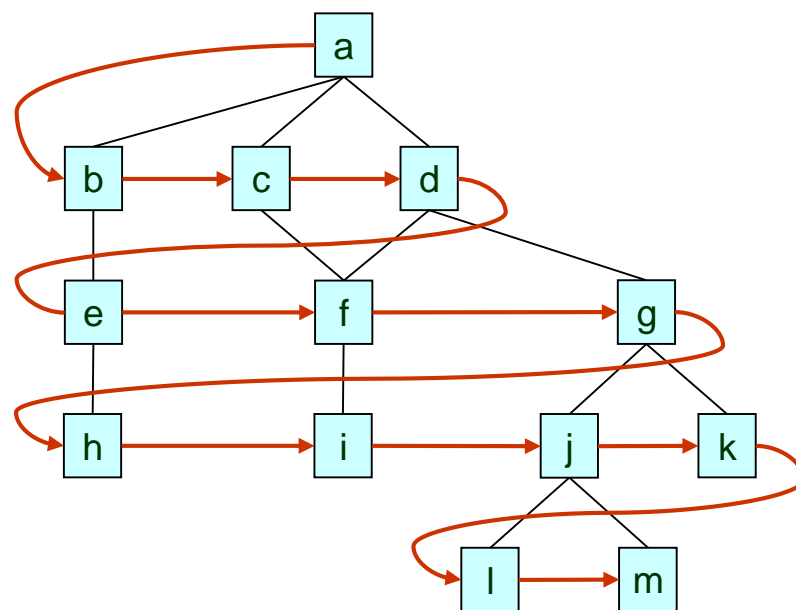
- אם פריט p_1 קורא לפריט p_2 אזי p_1 ימומש וישולב לפני p_2

פעילות מקבילית

פעילות סדרתית

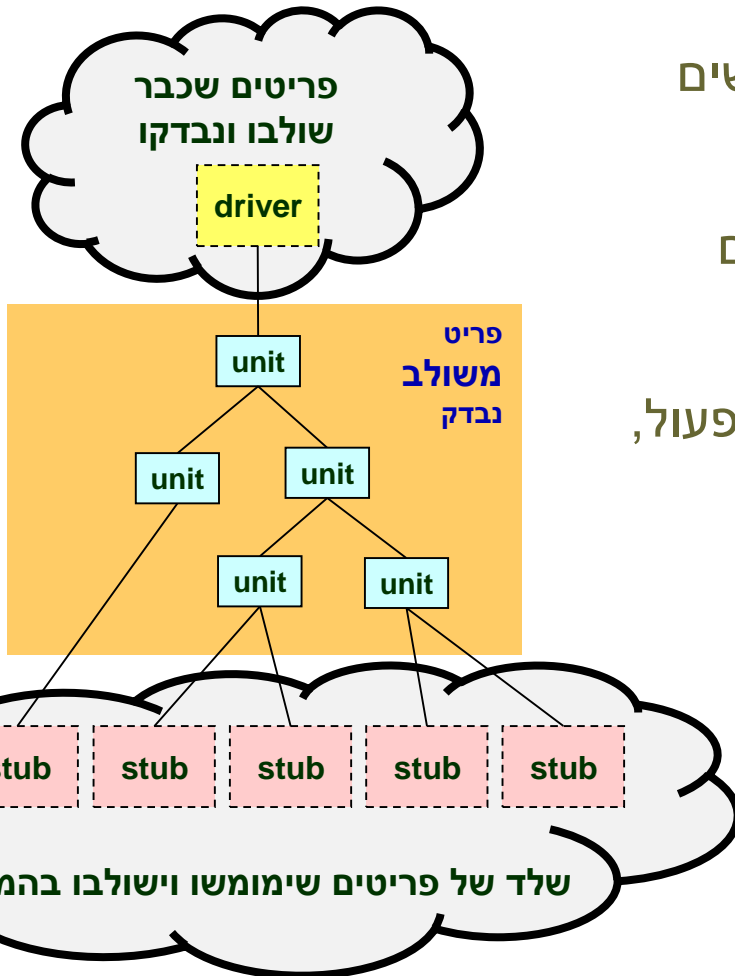

מימוש ושילוב בסבבים – Top-Down

• יתרונות

- הפריטים שכבר שולבו ונבדקו משמשים כ-drivers לפריטים החדשים
- ניתן לממש חלקית (שלד) של פריטים עתידיים שימשו כ-stubs
- בעיות עקרוניות (למשל בלוגיקת התפעול, בתפריטים הראשיים, ...) מתגלות בשלבים מוקדמים

מימוש ושילוב top-down: חסרונות

- חסרון 1: סיכון בשימוש חוזר (reuse) של פריטים

– פריטים ביצועיים

- נמצאים בתחתית העץ, ולכן נבדקים פחות
- מיועדים לשימוש חוזר יותר מאשר פריטים לוגיים

```
if (A >= 0)
 B = computeSquareRoot (A) ;
```

תכנות "הגנתי"
defensive programming

הפתרון:
פריטים מגנים
על עצמם!

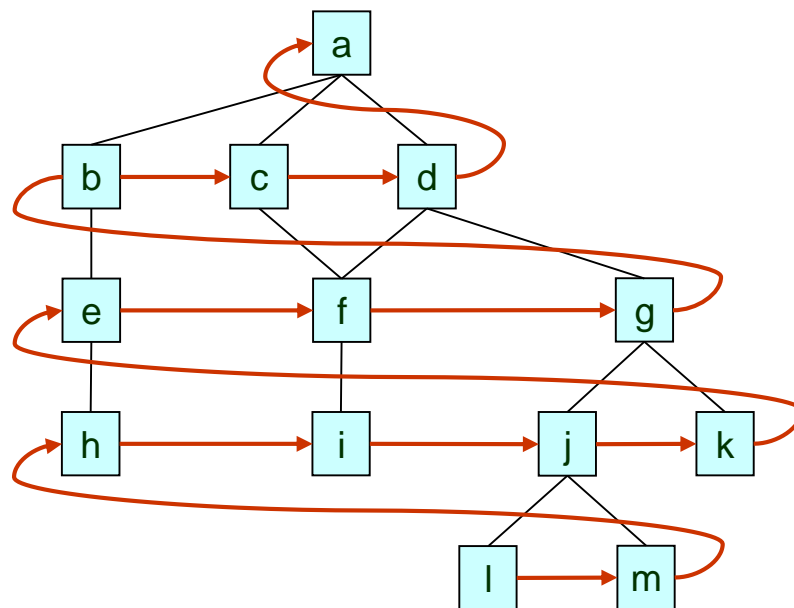
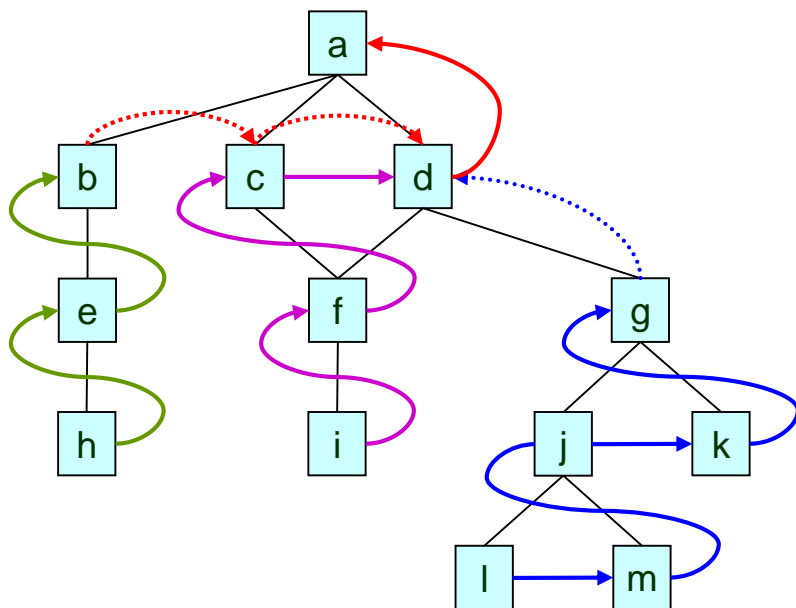
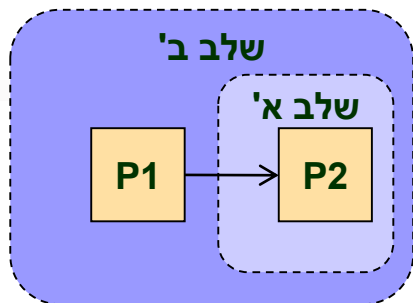
```
real computeSquareRoot (real X)
{
 ...
}
```

מתודה זו לא נבדקה
מעולם עם פרמטר שלילי!

מימוש ושילוב bottom-up

- אם פריט k_1 קורא לפריט k_2 אזי k_2 ימומש וישולב לפני k_1

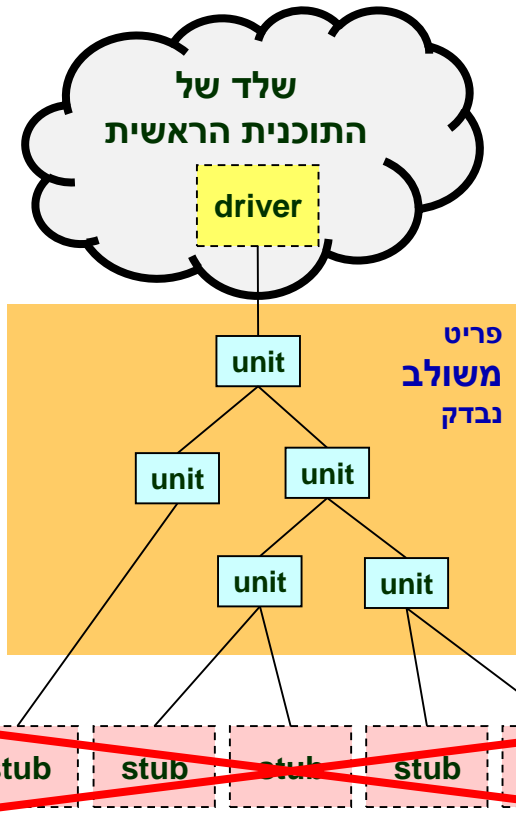

מימוש ושילוב בסבבים – Bottom-Up

- יתרונות

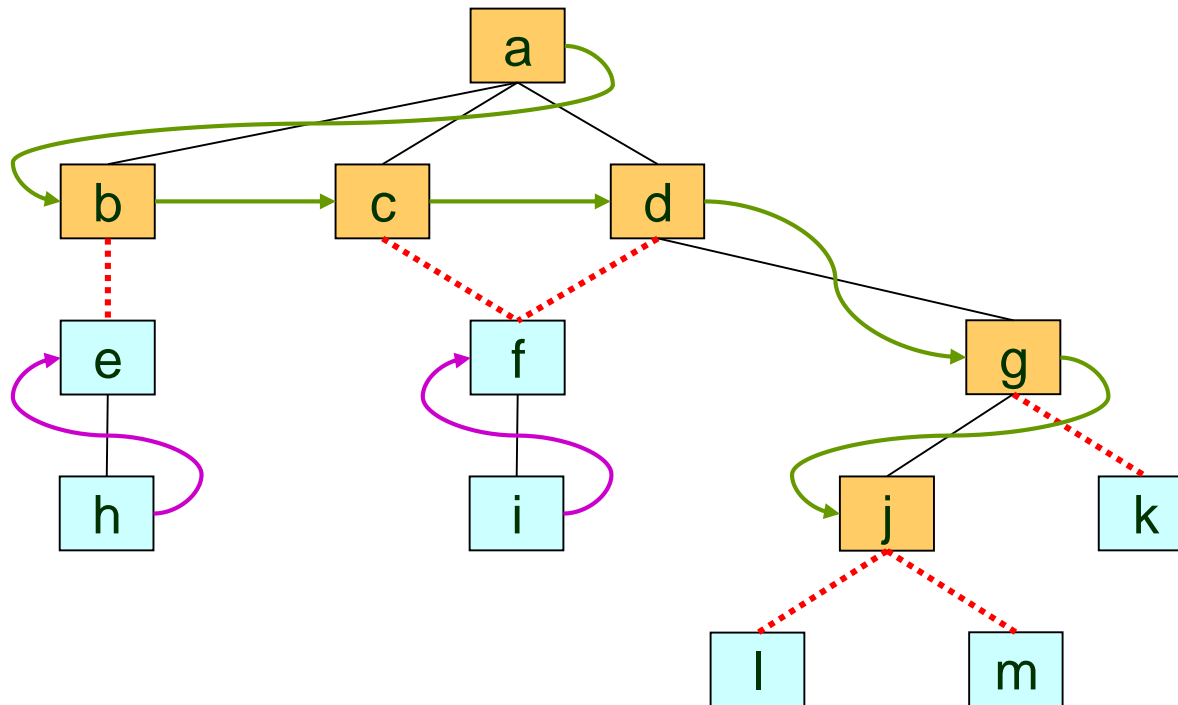
- אין צורך ב-stubs

- מתאים במיוחד לשילוב רכיבים בשימוש חוזר (reuse)

מימוש ושילוב בשיטת הסנדוויץ' (inside-out)

- פריטים לוגיים ממומשים ומשולבים top-down
- פריטים ביצועיים ממומשים ומשולבים bottom-up
- הממשקים בין שתי הקבוצות נבדקים אחרונים

מימוש ושילוב בשיטת הסנדוויץ': יתרונות

- יתרון 1: בידוד התקלות

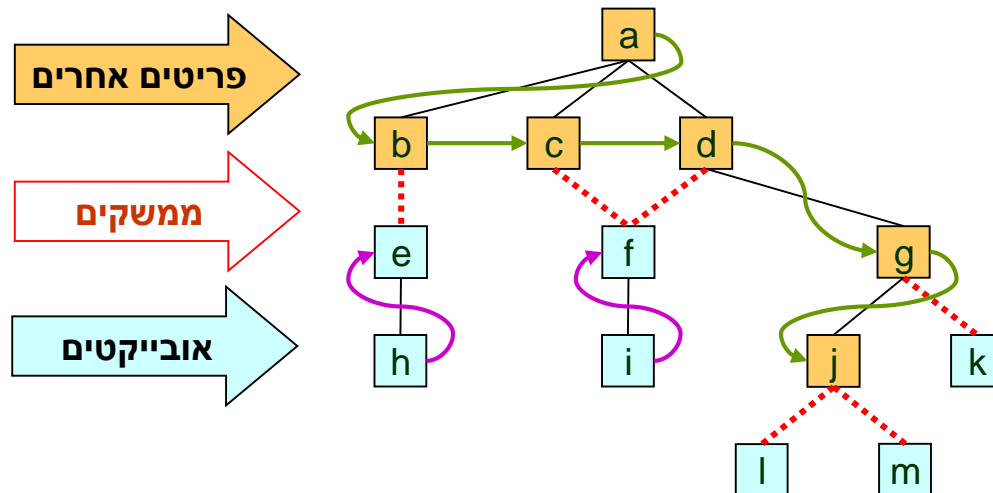
– בכל שלב ושלב נוספים פריטים חדשים על אלה שנבדקו כבר

- יתרון 2: בדיקה יסודית של פריטים ביצועיים

– מאפשרת שימוש חוזר בהם בעתיד

- יתרון 3: איתור תקלות תכן וארכיטקטורה

– תקלות תכן וארכיטקטורה מתגלות בשלבים מוקדמים

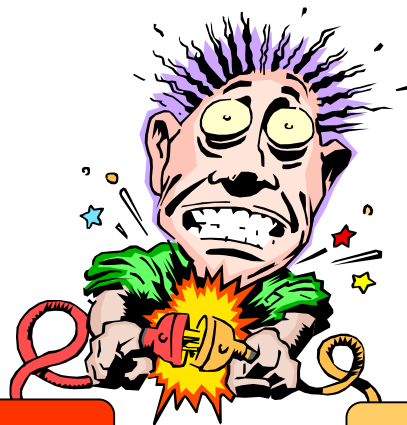

מימוש ושילוב
מונחה-עצמים
נעשה, מטבעו,
בשיטת הסנדוויץ'

אינטגרציות - ההיבט הניהולי

“ניפגש באינטגרציה...”

`procedure f(x,y)`

`call f(x,y,z)`

- עקרונות בסיס לשילוב מוצלח:

- תכנון נכון של סדר השילוב
- ניהול הממשקים לכל אורך הדרך
- בדיקה מקדמית של היחידות המשולבות

פעילות השילוב, האימות והתיקוף של המערכת

• מטרת הפעילות

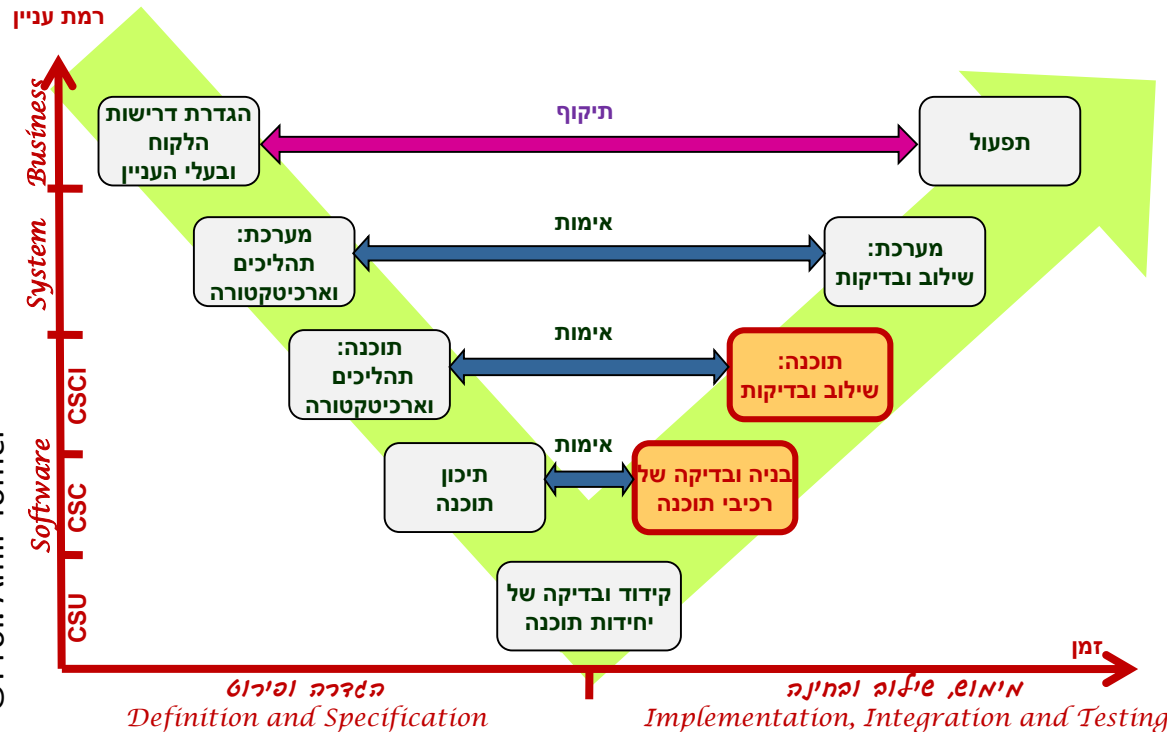
- יצירת מערכת העומדת בבדיקות הקבלה שהוסכמו עם הלקוח
- תפעול המערכת בסביבתה, איסוף נתונים ותיקון ליקויים

• קלט

- תוכנה בדוקה, חומרה בדוקה

• תוצרים

- מערכת עובדת ובדוקה

הוכחת המוצר – אימות ותיקוף

- יש להוכיח כי המוצר (הפריט) המפותח

- עונה לדרישות המוגדרות ממנו (אימות – Verification)

- ממלא את ייעודו בסביבתו המיועדת (תיקוף – Validation)

- לדוגמה, מערכת כספומטים

- דרישות

- משתמש יוכל למשוך כסף רק אם היתרה בחשבונו גדולה מסכום המשיכה

- במקרה של טעות חוזרת בהקשת המספר הסודי לא יוחזר הכרטיס למשתמש

- ייעוד

- לספק שירותי בנקאות מקוונת ל-200,000 לקוחות ביממה, מבלי לחרוג מכללי השימוש,

- ותוך שמירה מלאה על שלמות ונכונות המידע הבנקאי (integrity)

תיקוף (validation)

**האם אנחנו מפתחים
את המוצר הנכון ?**

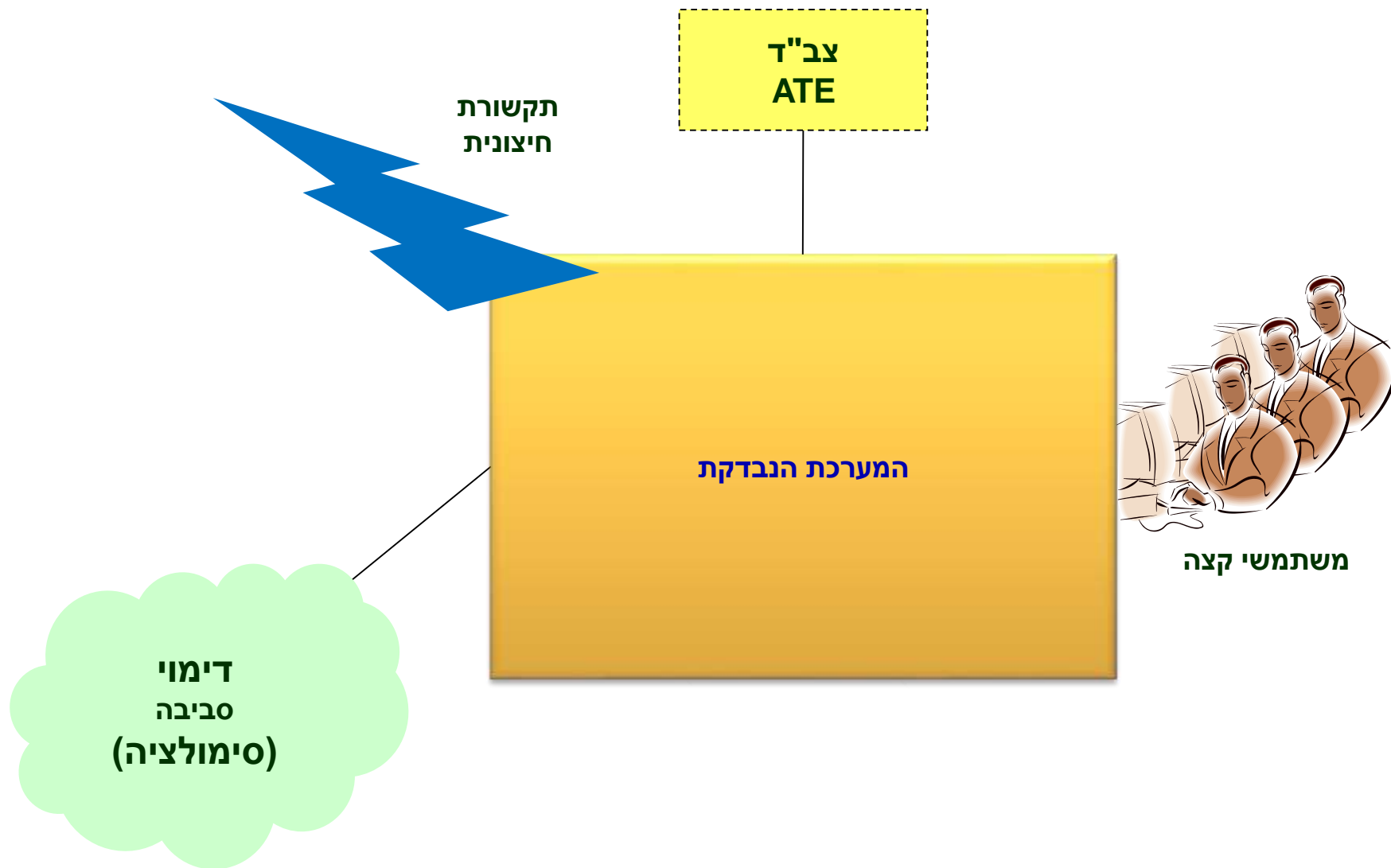
אימות (verification)

**האם אנחנו מפתחים
נכון את המוצר?**

שיטות להוכחת המוצר

- **בדיקות / ניסויים (Tests / Field Tests)**
  - הפעלת המוצר, או חלק ממנו, על מנת לבחון את ביצועיו בפועל
  - למשל: בדיקת תוכנת הכספומט בתרחישי ההפעלה המוגדרים
- **אבטיפוס / מדגים (Prototype / Demo)**
  - בניית שלד חלקי של הפתרון על מנת לצפות בהתנהגותו המיועדת
  - למשל: בניית demo של מסכים ולוגיקת מעברים של כספומט במחשב אישי
- **סקירה (Review)**
  - בחינת הייצוג של הפתרון המוצע
  - למשל: קריאת מפרט הדרישות, הבנת ה-Use Cases והקשר בינם לבין הדרישות התפעוליות
- **סימולציה (Simulation)**
  - בניית מודל של הפתרון לבחינת התנהגותו
  - למשל: סימולציה של טיסה בחלל על בסיס אלגוריתמי הניווט וההיגוי שבתוכנת החללית
- **ניתוח (Analysis)**
  - הוכחה תיאורטית לנכונות הפתרון
  - למשל: בניית עץ מצבים המוכיח כי מצבים "בלתי רצויים" אינם ניתנים להשגה

סביבת בדיקה למערכת

טבלת אימות ותיקוף (V&V Table)

• הגדרת אופן ההוכחה של כל אחת מהדרישות

• שימושי הטבלה

– עקיבות הדרישות לבדיקות

– כיסוי הדרישות באמצעות בדיקות

– בסיס לתכנית הבדיקות (הניסויים)

• דוגמה

אופן הוכחת הדרישה					NFR	FR	נוסח הדרישה
תיקוף	אימות מערכת	אימות תוכנה	סקר תיכון	אנליזה/סימולציה			
			V		HC		בתוך כל מעלית נמצאים 10 כפתורים ... וכמו כן ... כפתור לעצירת חירום וכפתור להזעקת חילוץ.
		V				OR	בעקבות הלחיצה על כפתור מעלית למעלית נוספת בקשה לעצירה בקומה המתאימה
V					PR		מעלית כלשהי הנמצאת בכיוון הנסיעה המבוקש תגיע לקומה, תוך דקה לכל היותר

בדיקות אימות למערכת עתירת תוכנה

- **בדיקות התאמה / בדיקות פונקציונליות (Conformance testing)**
  - מקרי-בדיקה לצורך תיקוף ההתנהגות של המערכת / הרכיב בהתאם לדרישות הפונקציונליות
  - ניתנות לביצוע גם בכל הרמות: יחידה, שילוב ומערכת
- **בדיקות רגרסיה (Regression Testing)**
  - בדיקה-חוזרת סלקטיבית של מערכת או רכיב על מנת לוודא ששינויים לא גרמו לתופעות בלתי מכוונות ושהמערכת או הרכיב עדיין מתאימים לדרישותיהם
- **בדיקות קבלה / כשירות (Acceptance / qualification testing)**
  - הבדיקות הסופיות לפני כניסת המוצר לשימוש מבצעי
  - המטרה העיקרית: עמידה בדרישות הלקוח
  - במקרים רבים מתבצעות בשני סבבים
- אצל המפתח לפני האספקה (FAT = Factory Acceptance Tests)
- באתר הלקוח לאחר ההספקה (SAT = Site Acceptance Tests)
- **השגת אמינות (Reliability achievement)**
  - בדיקות אקראיות של פונקציונליות המערכת, במקרי בדיקה שונים
    - למשל, נתוני בדיקה אקראיים בשיטת monte-carlo
  - המטרה: להגדיל את ההסתברות לגילוי שגיאות במקרים סינגולריים בלתי צפויים

בדיקות תיקוף למערכת עתירת תוכנה

- **בדיקות התקנה (Installation testing)**
  - בדיקת המערכת לאחר התקנתה בסביבת המטרה
  - למעשה, ביצוע חוזר של בדיקות הקבלה בסביבת החומרה
  - בדיקת פרוצדורות ההתקנה
- **בדיקות ביצועים (Performance Testing)**
  - בדיקות ספציפיות לבחינת העמידה בדרישות הביצועים (P)
- **בדיקות שימושיות (Usability testing)**
  - בחינת קלות ונוחות השימוש במערכת ("ידידותיות") ובתיעוד
  - הערכת עקומת הלמידה לשימוש במערכת
  - בחינת האפקטיביות של המערכת בהשגת מטרות המשתמש
  - בחינת יכולת המערכת להתאושש מטעויות משתמש
- **בדיקות אלפא/ביתא (Alpha/Beta testing)**
  - בדיקה נסיונית של התוכנה ע"י בודקים מזדמנים
    - אלפא = בדיקה פנימית אצל המפתח, הבודקים מתוך החברה
    - ביתא = בדיקה "בשטח", בודקים מזדמנים ואקראיים
  - אין תכנית בדיקות – הבודק מחליט מה ואיך לבדוק

- **תכנית הבדיקות – Software Test Plan**

- סדר השילוב והבדיקות
- מקרי בדיקה (test cases)
- תרחישי בדיקה
- צירוף תנאים / נתונים לבדיקה
- תכנון סביבת הבדיקות

- **מפרט בדיקות – Software Test Description**

- שגרות בדיקה (test procedures)
- פירוט אופן ביצוע הבדיקות בסביבת הבדיקות

- **סביבת הבדיקות**

- רכיבי בדיקה (test components)

- **הבדיקות נגזרות ישירות מהדרישות**

- גם אם הדרישות לא כתובות כתרחישים, הבדיקות מבוצעות ע"י הפעלת תרחישים שונים

- מפרט בדיקה (test procedure) חייב לציין במפורש

- pre-conditions (תחת אלו תנאים ניתן לבצע את הבדיקה)

- trigger (כיצד מפעילים את הבדיקה)

- steps (צעדי האינטראקציה של הבודק / כלי הבדיקות עם המערכת)

- expected results / post-conditions (התוצאות הצפויות)

- **לבדיקות שתי מטרות עיקריות**

- בדיקות "חיוביות"

- להוכיח שהמערכת אכן עושה את מה שנדרש (מגיבה נכון לאינטראקציה החוקית עם הסביבה)

- בדיקות "שליליות"

- להוכיח שהמערכת לא נכשלת כאשר הסביבה מבצעת אינטראקציה לא חוקית איתה

מפרט בדיקות (ידני) – STD – Software Test Description

Test Case Example1 (simple test)

Test Case #: 2.2

System: ATM

Designed by: ABC

Executed by:

Short Description: Test the ATM Change PIN service

Test Case Name: Change PIN

Subsystem: PIN

Design Date: 28/11/2004

Execution Date:

Page: 1 of 1

Pre-conditions

The user has a valid ATM card - The user has accessed the ATM by placing his ATM card in the machine

The current PIN is 1234

The system displays the main menu

Step	Action	Expected System Response	Pass/Fail	Comment
1	Click the 'Change PIN' button	The system displays a message asking the user to enter the new PIN		
2	Enter '5555'	The system displays a message asking the user to confirm (re-enter) the new PIN		
3	Re-enter '5555'	The system displays a message of successful operation The system asks the user if he wants to perform other operations		
4	Click 'YES' button	The system displays the main menu		
5	Check post-condition 1			

Post-conditions

1. The new PIN '5555' is saved in the database

רכיבי בדיקה test components

- **רכיב תוכנה לביצוע אוטומטי של שגרת בדיקה**

- תכנית בשפת תכנות

- script

- בדיקה “מוקלטת” באמצעי בדיקה אוטומטי

- **משולב בביצוע**

- מייצר קלט

- בקרה ומעקב אחר הביצוע של הרכיב הנבדק

- דיווח / בחינה של התוצאות

שימוש ב-UML לבדיקות

- Use Case Model

- ניתן להשתמש ב-Use Cases כ-Test Cases
- אפשר להפעיל את שיטת מסלולי הבסיס כדי לכסות את כל תרחישי ה-UC (MSS, חלופות, חריגות)

- Class Model

- הגדרת אובייקטי-בדיקה

- Sequence Diagrams

- הגדרת תרחישי בדיקה

- שילוב של אובייקטי בדיקה ב-SD המקוריים

- Component Diagram / Deployment Diagram

- סדר אינטגרציה, אינטגרציות חלקיות
- שילוב רכיבי בדיקה עם רכיבי מערכת (חומרה / תוכנה)

אפקטיביות של בדיקות תוכנה*

כמות השגיאות שהתגלו בסבב הבדיקות

= אפקטיביות

סך כל השגיאות שהתגלו במחזור החיים, שמקורן בתוצר הנבדק

סבב בדיקות	נמוך	חציון	גבוה
בדיקות יחידה	10%	25%	50%
בדיקת פונקציות חדשות	20%	35%	55%
בדיקות שילוב	25%	45%	60%
בדיקות מערכת	25%	50%	65%
בדיקות "ביתא" חיצוניות	35%	40%	75%

* Capers Jones, SOFTWARE QUALITY IN 2008

